

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

צה.

עין משפט נר מצוה

ז' א"מ פ"ט מהל' גזילה
הל' ז' ופכ"א מהלכות
גזילה הלכה א' סג' ע"ג
ע"ג טו"ש פ"ט ח"מ ס' ש"ב
ט"ו פ"ט ס' פ'
י"ב ב' מ"י ומג' ט"ו ט"ו
ש"ע ח"מ ט"ו ש"ב ט"ו א'
ו' ק"ו ט"ו פ"ט א'
י"ג ג' מ"י פ"ט ג' מהל'
אישות הלכ' י"ח סג' ט'
ע"ג ח"מ טו"ש פ"ט א"ע ס'
ק"ד ספ"ק ד'
ב ד' מ"י פ"ט מהלכות
גזילה ופכ"א הלכה ו'
סג' ע"ג טו"ש פ"ט ח"מ
ס' ש"ב ספ"ק א' :

כאן בגזילה קיימת. תימה רועים מאי גולה קיימת איכה וי"ל
לאיירי ברעוה בהמה של אחרים וגנב מהן גזיה וחלב ולא
משום דחשוד להרעות בשדות של אחרים לכיון שאין הבהמה שלו
אין אדם חוטא ולא לו כדלמך צרכא קמא דבצא מניעא (דף ה' :):

© Masan Publishers. No commercial use allowed.

משלם דמי פרה העומדת
ל"א. (ט) וכל שצח
שמעט גולה עד שתלאו לגולן:
חמשה גובין מן המחזירים.
לע"ג דמנא מנינא מנא

ושייר הני דמנן דהניקין (גיטין דף
מח' וסג' כ'): אין מוסיפין למוון האשה
והצנות מנכסים משועבדים מפני
מיקון העולם והסם נמי שייר המקבל
עליו לזון בן אשתו וצח אשתו וגט
חוב שאין צו אחריות ומהכא קשה
לשמואל דלמך צפ"ק דב"מ (דף יג.)
אומר היה ר"מ שטר חוב שאין צו
אחריות נכסים אין גובה לא מנכסים
משועבדים ולא מזני חורין והכא
משמע דגבי מזני חורין ומיניה בללא
הכי איתומצ שמואל התם מצרייתא
אחריתא ויש לדחות דשמואל הוא
מפרש שאין צו אחריות היינו שמפרש
שלא קבל עליו אחריות והא דמוקי
לה הכא כ"מ משום דלכאורה
כוותיה אמאי:

מאן שמעת ליה דאמר אהריות
לא מעות סופר בו. וא"ת [ב]
בלאו האי טעמא ה"מ למפרך מנאן
שמעת ליה דקנים ר"מ וש"מ דבשוגג
קנים ואז לא הוה לר"ק לאתמי
קיימא אלא ממני' דהניקין (גיטין דף
מח' וסג' כ'): אין מוסיפין לאכילת פירות
וי"ל דמנא זה לא ה"מ לאוכוחי לאתמי
כ"מ דהא רבי יהודה נמי מניין
למימר דקנים לרצ וצד דלמך לרבי
יהודה שצח שעל גבי הגזילה הו'
דגזול לע"ג דנשתנית ע"י כגון נטעה
או נעצרה אלל גזול והאי שצח
שהשצח הלוקח היינו נמי שצח שעל
גבי הגולה ויקנסו צו ר' יהודה כמו
זההיא דלקמן (ע"ב) לרצ וצד ואע"ג
דכי נוקי לה נמי כרבי יהודה אכתי
מני לאוכוחי דשמואל ר' יהודה דלא
קנים ליה כולי האי קנים בשצח זה
ע"ג דקרקע ר"מ דקנים טפי ליה
כ"ש מכל מקום טפי ניחא ליה
לאוכוחי מר' מאיר גופיה ר"י:

דאחא בע"א ארעא ושק"א ארעא
ושבחה ש"מ בשוגג נמי
קנים. ה"מ לשנויי דבשצח היתר על
היציאה מיירי דההוא לא הוה קנס
דכיון דקרקע אין גגולת ברשותיה
דמריה אשצחיה ולא דמי למטלטלי
ואפילו לשמואל דלמך צפ"ק
דב"מ (דף יד' וסג' כ'): ללוקח מגזולן
לית ליה שצחא איכא לאוקמי כגון
שקנו מידו כדלמך התם אלל דבלאו
הכי משני ספיר [ג] אלל ליכא למימר
דסתם שצח משמע הכל צין כנגד
היציאה צין מה שיתר על היציאה דהא
התם גבי פלוגתא דרצ ושמואל צנוכר
שדה תצירו ומנאלת שאינה שלו
לסיכר (כתובות כג'). והמקבל עליו לזון בן אשתו וצח אשתו. וכן המוכר שדהו
מכוסים, והא דמנן דהנשא (כתובות קא'). והיא מונית מנכסים משועבדים מפני שהיא כפולה חוב,
מוקמינן לה התם בשקנו לה
מיד, דסתם קנין לכמינה עומד (ס"ח ע"ג).

גזילה קיימת. חייב להחזירה: והא אצנט דגזילה קיימת הוא. ועליו
נשנית תקנה שצמי רבי שלא להחזירה: ועל המרש. נמסכת גיטין.
מריש קורה: משום פסידא דנירה שויה רבנן דליתא. ומיניה
דמי צעי לאדקורי הוילי וגזילה קיימת צנייה: משום אופס והא
גזיוסיה (ג). כל מה שנטל ממנה ומה
שהשצחיה: גזילה חזרה צנייה.
כמות שהיא עכשיו ריקנית יחזירה
והדר משלם דמי גזיות ועוד כמו
שהיה בשעת הגזילה ולא שצח הגזיה
שהשצחיה אללו ולא שצח הולד דלא
קנים רבי יהודה אלל דמיים שצעט
הגזילה משלם דליכא למאן דלמך
כל הגולנים צניר משעת הגזילה
ישלמו: רואים אופס כאילו היא
שומא אללו צנפא. משעת הגזילה
ומשלם דמיים כשעת הגזילה. ולקמן [ע"ב]
מפרש צנפא פליגי ר' יהודה ור"ש:
קנסא קנים. שלא יהא חוטא נשכר
בגזילה ליטול את השצח: ונפקא
מיניה. להיכא דלא השצחיה אלל
כחשה אי אמת טעמא משום דשינוי
צמקומו עומד כחשה נמי הדר
דליתא השתא ואי טעמא משום קנס'
הוא ושינוי קני משלם דממעיקרא
(היכא דליכא קנסא ה"ר איכא
שינוי ומשלם כמעיקרא): והוקיעה.
עצדים אומר לו הכי שלך לפניך.
דעבדא כמקרקעי דמי וקרקע הדרה
צעניה ואינה גגולת לקנות לגולן
צשניו ולהיות צרשמו: דמי אמרו.
דמעיקרא לע"ג דמהשתא שוי
טפי לנריים זמר אדום: והכא קנסא
קא קנים. צמתני וצצע דלאו
גולן הוא ולא חוטא הוא לא קנים
דהא שוגג הוא: מדאפיך רב לקמן
צפרקין (דף יז' וסג' כ'): בשוגג כגון לוקח
שלקח מגולן והשצחיה ולא ידע
שהיא גזולה: מן המחזירין. מנכסים
צני חורין ולא מנכסים משועבדים:
פירות ושצח פירות. תנן נמסכת
גיטין (דף מח' כ'): אין מוסיפין לאכילת
פירות ולשצח קרקעות מנכסים
משועבדים מפני מיקון העולם הפסד
לקוחות. אכילת פירות ושצח קרקעו'
מפרש לה צשני אוחזין (צ"מ ד' י'):
גע חוב. שטר חוב: שאין צו אחריות.
שלא שצח על ליה בשצח הלואה
את נכסיו ולא כתב לו כל נכסי
אחראין לך לפרוע מלוה זה: לאו
טעוס סופר הוא. ואינו גובה מנכסי'
משועבדים ולא אמרינן אין לך אדם
המלוה מעותיו בלא שעבוד נכסי
לוה והסופר טעה ולא כתב צו
אחריות אלל דוקא אולינן צטר
שטר: רבי מאיר. צשני אוחזין
(סג דף יב'): מנא שטרי חוב אין צהן
אחריות נכסים יחזיר לפי שאין צ"ד
נפרעין מהן: כשהוא גובה.
הלוקח חוזר על הגולן שהגזול צח
ונוטל שדהו כמות שהוא הלוקח
חוזר על הגולן שמכרה לו צאחריות:
גובה

כאן בגזילה קיימת כאן בשאין גזילה קיימת
והא אבנב דגזילה קיימת היא מאי אבנב דמי
אבנב וכל היכא דגזילה קיימת לא עבור רבנן
תקנתא והרי מריש דגזילה קיימת היא ותנן
על המריש הגזול שבנאו בבירה שיטול דמיו
מפני תקנת השבים שאני התם רביון דאיכא
פסידא דבירה שוויה רבנן כדליתא: גול פרה
מעוברת וילדה וכו': תנו רבנן הגזול רחל
(ט) וגזיה פרה וילדה משלם אותה ואת גזיותיה
ואת ולדותיה דברי רבי מאיר ר' יהודה אומר
גזילה חזרת בעיניה רבי שמעון אומר רואין
אותה כאילו היא שומא אצלו בכסף איבעיא
להו מאי טעמיה דרבי מאיר (ט) משום דקסבר
שינוי במקומו עומד או דילמא בעלמא שינוי
קונה והכא קנסא הוא דקא קנים למאי נפקא
מינה להיכא דכחשה מכחש תא שמע (ג) גול
בהמה והוקיעה עבדים והוקינו משלם כשעת
הגזילה רבי מאיר אומר בעבדים אומר לו הרי
שלך לפניך ואילו בהמה כשעת הגזילה ואי
סלקא דעתך סבר רבי מאיר שינוי במקומו
עומד אפי' בהמה נמי אלא לאו ש"מ קסבר
ר' מאיר שינוי קונה והכא קנסא הוא דקא
קנים אמרי רבי מאיר דבבירה דרבנן קאמר
להו לדידי שינוי אין קונה ואפילו בהמה נמי
אלא לדידכו דאמריתו שינוי קונה אודו לי מיהת
בעבדא דמקרקעי דמי וקרקע אינה גגולת
ואמרי ליה רבנן לא עבדא כמטלטלי דמי
ת"ש ל'צבועו לו אדום וצבעו שחור שחור
וצבעו אדום ר' מאיר אומר נתן לו דמי צמרו
דמי צמרו אין דמי צמרו ושבחו לא ואי סלקא
דעתך סבר רבי מאיר שינוי אין קונה דמי
צמרו ושבחו בעי למיתב ליה אלא לאו ש"מ
קסבר ר"מ שינוי קונה והכא קנסא הוא דקא
קנים שמע מינה איכא דאמרי הא לא איבעי
לן מדאפיך רב ותני גול פרה והוקיעה עבדים
והוקינו משלם כשעת הגזילה דברי רבי מאיר
והכמים אומרים בעבדים אומר לו הרי שלך
לפניך ודאי לרבי מאיר שינוי קונה והכא קנסא
הוא דקא קנים ליה כי קא איבעי לן הכי איבעי
או דילמא אפי' בשוגג נמי קנים תא
שמע (ט) חמשה גובין מן המחזירין ואלו
הן פירות ישבחה פירות והמקבל עליו
לזון בן אשתו וצח אשתו וגט חוב אחריות
בו אחריות וכתובת אשה שאין בה אחריות
מאן שמעת ליה דאמר (ט) אחריות לאו שמעות
סופר הוא רבי מאיר וקתני פירות ושבחה
פירות שבחה פירות היכי דמי כגון
שגול שדה מחבירו ומכרה לאחר והשבחה
והרי היא יוצאה מתחת ידו כשהוא גובה
גובה

דפליגי אס יש לו שצח אס לאו היינו ע"כ בשצח היתר על היציאה דליאה למה לא יכול מן הגזול מי גרע מיווד בשדה חצירו שלא ברשות ועוד
דעדיפא מיניה משניין צפ' מי שמת (צ"ב דף קמ' וסג' כ'): מאי שצח חצי שצח ומיניה המקשה ודאי ס"ד דטריף כל השצח אף שכנגד היציאה ולפי סברת
הא דתינא צפ"ק דב"מ (דף טו). אס השצח יותר על היציאה נוטל השצח מצעל הקרקע והיציאה מצ"ח ואוקמינן בגזול וגזול לא אחיא כר'
מאיר דלר"מ אפי' יציאה מגזול לית ליה משום דקנים א"נ יש לחלק דהתם איירי בלא ידע שהיא גזולה דבשוגג כי האי לא קנים:
דילמא

שמע מינה דסבר ר' מאיר שינוי קונה והכא קנסא קנים, שמע מינה. איכא דאמרי הא לא מביעיא לן, כי קא
מביעיא לן ר' מאיר דקנים לשלם הגזול והולדות מי שגול בשוגג, כיון שגול בהמה על מנת שהיא
שלונו ויביאצו הא והמקבל לזון את בן אשתו או בת אשתו, וטטר חוב וגט חוב או כתובת שאין בהן אחריות,
ושבחו קרקעות, והמקבל לזון את בן אשתו או בת אשתו, וטטר חוב וגט חוב או כתובת שאין בהן אחריות,
וכי התינא אין מוסיפין לאכילת פירות ולשצח קרקעות ולשבוט האשה והבנות ממשעבדי מפני תקון העולם. פירי, כגון שגול חבירו וכלל
במאה דינר והשבחה הלוקח וטרו עכשיו ק"ק ובה בעל חוב וטריפה כמות שהיא, הלוקח גובה הקנין אפילו ממשעבדי אבל השבחה מבני חורין בלבד, וכן מונית האשה המקבל עליו לזון את [בן] אשתו או בת אשתו בלא
קניין. מאן שמעת ליה דאמי אחריות לאו טעוס סופר היא ר' מאיר, דתנן בפרק שנים אוחזין בטלית מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר כול', שמע מינה האי מתנייתא ר' מאיר היא, וקתני פירות ושבחה
קרקעות מן המחזירין. הכי דאמי, כגון שגול שדה מליאה פירות ומכרה לאחר והשבחה ובה בעל חוב של גזול וטריף לשדה בשבחה ופירותיה ולא שימינן ליה השבחה ללוקח אף על פי שאינו נושה בו אלא הקרקע בלבד,

(א) לעיל קו: גיטין נה.
[עדות פ"ו מ"ט], (ב) צ"מ
מח: ע"ש, (ג) ע"י מוס' ע"ז
ז' ד"ה ר"מ, (ד) לקמן י"ז:
צ"מ ק, (ה) [וכהה ל' לא],
ו' לקמן (י) וי"ג, (ז) ג' ג'
רש"ל בהמה (ח) כתובת
נא; (ט) [שם וצ"ב קס"ט];
(י) רש"ל מוחק (יא) [שיך
למתי' דף ג' כ']; (כ) שיך
לע"ב.

הגרות הב"ח

(א) גמ' מ"ר הגזול רחל
וגזיה וילדה כלי' וזימת
פרה ממקד: (ב) שם משום
דקסבר שינוי במקומו
עומד. ע"ז מו ע"א
משעת דליכא לא מקרי
שינוי בלא (והשתא מקרי):
(ג) רש"י ד"ה מנא
אוחה ואת גזיותיה ואת
ולדותיה כל כו' כ"ל:
(ד) דר"ח משלם כו' וכל
שצח. א"ר האשכנזי ע"ש
שפירקין:

הגרות הגר"א

[א] תוס' ד"ה משלם כו'
לגולן (רשום קו על סימא
לגולן). ג"כ לגולל כלי'
דלא כר"ש: [ב] ד"ה
מנא כו' וא"ת כו'. ג"כ
אלל להנמי' נחא ק"ל
דוקא לאחר איש דמי
וקרקע אין לה יאסא כון
כ"ל שדמי איתו יאסא כון
ומכ"ל ק"כ צ' ח"ש כ"י
לכוע כו' ואולי לשימטי'ה
והנבג"א סימן ע"ד
ס"ק א': [ג] ד"ה למנא
כו' אלל ליכא למנא
כו'. ג"כ אלל היר"ף
והנמי' מפרשים ואת
בשצח ומנינא ומנא
דסתם שצח משמע כ"י
השצח ולכן לא פריך ל"י
משום דלדריה לן אף אלל
לאחר יאסא בשצח דמנינא
כ"ל:

רבינו הגנאל

ואו איכא פסידא כגון
מריש שבנאו בבירה
שויה רבנן כגזילה שאינה
קיימת, נוטל דמיו כלי'
תקנת השבים. מחנ' גול
פרה מעוברת. רחל טענה
וגזיה משלימן אותה ואת
גזיותיה ואת ולדותיה
דברי ר' מאיר, ר' יהודה
אומ' גזילה חזרת בעיניה,
ר' שמע' אומ' רואין
אותה כאילו היא שומה
אצלו בכסף. פירי, ר'
מאיר סבר מחזירי הכל.
אי שניו קונה וקנסא הוא
דקנים בגזול. מאי נפקא
מינה היכא דכחש מכחש,
או אמ' שינוי במקומו
עומד אפילו כחש גזילה
חזרת בעיניה ואי אמ'
קנסא הוא אי שבח חזרת
בעיניה, כחש כשעת גזולה,
ואתינן למיפשט מגול
בהמה והוקיעה עבדים
והוקינו משלם כשעת
הגזילה ר' מאיר אומ'
בעבדים אומ' ליה הרי
שלך לפניך דר' מאיר
סבר שינוי קונה וקנסא
הוא דקנים, והדינן כי
תא שמע לצבוע לו אדום
וצבעו שחור, שחור וצבעו
אדום ר' מאיר אומ' נתן
לו דמי צמרו. ואסיקנא,

וכן המוכר שדהו
במאה דינר והשבחה הלוקח וטרו עכשיו ק"ק ובה בעל חוב וטריפה כמות שהיא, הלוקח גובה הקנין אפילו ממשעבדי אבל השבחה מבני חורין בלבד, וכן מונית האשה המקבל עליו לזון את [בן] אשתו או בת אשתו בלא
קניין. מאן שמעת ליה דאמי אחריות לאו טעוס סופר היא ר' מאיר, דתנן בפרק שנים אוחזין בטלית מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר כול', שמע מינה האי מתנייתא ר' מאיר היא, וקתני פירות ושבחה
קרקעות מן המחזירין. הכי דאמי, כגון שגול שדה מליאה פירות ומכרה לאחר והשבחה ובה בעל חוב של גזול וטריף לשדה בשבחה ופירותיה ולא שימינן ליה השבחה ללוקח אף על פי שאינו נושה בו אלא הקרקע בלבד,